

Dažniausi plagiato tipai:

- netinkamas kitų autorių **žodžių** vartojimas,
- netinkamas kitų autorių **idėjų** naudojimas.

Abi plagijavimo formos apima informacijos iš šaltinių netinkamą naudojimą.

Žodžių plagiatas

- Žodžių plagiatas atsiranda, kai vartojate tiksliai kito autoriaus žodžius ar frazes be kabučių. Kai tik įmanoma, šaltinius perfrazuokite savais žodžiais, o ne tiesiogiai juos perrašykite. Perfrazavimas padeda apibendrinti idėjas ir integruoti jas į darbo kontekstą.
- Tiesiogines citatas naudokite saikingai ir tik tada, kai svarbu ne tik, kas buvo pasakyta, bet ir kaip buvo pasakyta.
- Jei pažodžiui pateikiate kito autoriaus mintis, ar net savo žodžius iš ankstesnio straipsnio, informaciją turite išskirti kabutėmis ir nurodyti šaltinį, kad skaitytojai žinotų, jog tai nėra jūsų kūryba.
- Akivaizdžiausia žodžių plagijavimo forma atsiranda tada, kai rašto darbo autorius nukopijuoja tiksliai autoriaus žodžius ir sąmoningai nenaudoja kabučių ir/arba neįtraukia nuorodos tekste.
- Dažnesnis žodžių plagiato tipas yra tada, kai rašto darbo autorius mano, kad gali naudoti tiksliai (arba labai panašius) autoriaus žodžius ir įtraukti tik nuorodą tekste. Jei vartojate tiksliai autoriaus žodžius, kartu su citata tekste turi būti pateikiamos kabutės ir nuoroda į šaltinį (autoriaus – datos metodu).
- Kitas dažnas žodžių plagijavimo tipas atsiranda, kai darbo autorius klaidingai mano, kad perfrazavo autoriaus žodžius, nes pridėjo ar pašalino kelis žodžius arba kai kuriuos žodžius pakeitė sinonimais. Tai yra plagjavimas. Jei jūsų formuluotė yra panašios sakinio struktūros ir vartojami tie patys originalaus autoriaus žodžiai ir frazės, plagijuojate (žr. pavyzdį žemiau). Verčiau perfrazuokite mintį savais žodžiais.

› Pavyzdys

Originalus tekstas:

„Mokymosi motyvacija kintantis procesas, ji gali didėti, bet gali ir mažėti priklausomai nuo motyvacinių veiksnių“ (Galkontas ir kt., 2021).

Pateiktas tekstas (plagiatas) darbe:

Galkontas ir kt., (2021) teigia, kad mokymosi motyvacija yra procesas, kuris kinta ir, priklausomai nuo motyvacinės aplinkos veiksnių, gali didėti arba mažėti.

Kaip išvengti žodžių plagiato?

- Svarbu perfrazuoti kitų autorių kūrinius savo žodžiais.
- Skaitant idėjos ar tyrimo aprašymą, gali būti sunku tą idėją ar atradimą pateikti taip aiškiai ir glaustai, kaip tai padarė šaltinio autorius. Paprasčiausias būdas išvengti sakinio struktūros kartojimo ar frazių pakėlimo – perskaityti tinkamą informacijos šaltinio dalį, pagalvoti ir perteikti savais žodžiais.
- Pateikite informaciją perfrazuodami ir nurodykite šaltinį. Nerašykite pažodinės informacijos neišskirdami kabutėse ir neįtraukę šaltinio nuorodos.
- Rašydami visada priskirkite nuorodą kiekvienai idėjai, faktui ar atradimui, kurį integravote į savo rašto darbą.

Idėjų plagiatas

- Idėjų plagiatas atsiranda, kai pateikiate idėją iš kito šaltinio, nenurodydami autoriaus ir metų.
- Kiekvieną kartą, kai rašote apie koncepciją ar idėją darbe neįtraukdami nuorodos tekste (arba aiškiai susiedami ją su ankstesniu sakiniu, kuriame yra nuoroda tekste), jūs tvirtinate, kad idėja yra sava (jei taip nėra, tai yra plagiatas). Akivaizdžiausia idėjų plagijavimo forma atsiranda tada, kai informacijos šaltinyje randamas geras argumentas ar idėja ir pateikiama kaip savo.
- Dažnesnė idėjų plagijavimo forma yra tada, kai neteisingai cituojamas šaltinis, nes nesilaikoma tinkamų citavimo tekste taisyklių. Pavyzdžiui, jei rašome visą pastraipą apie tyrimą, o tada paskutiniame sakinyje skliausteliuose nurodomas tyrimo autorius ir metai, manant, kad nuoroda apima ankstesnius sakinius. Vietoj to, nuoroda tekste turėtų būti perfrazuotos informacijos pradžioje, kad būtų aiškus šaltinis.
- Kita paplitusi idėjų plagijavimo forma yra tada, kai prisimenamas kur nors išmoktas ar girdėtas faktas ir įtraukiamas į rašto darbą jo nenurodant arba klaidingai manoma, kad tai yra visiems žinoma.

Kaip išvengti idėjų plagiato?

Norėdami išvengti idėjų plagijavimo:

- naudokite mokslines frazes (pvz., „Atrodo logiška, kad“), nurodančios jūsų idėją, arba
- įtraukite šaltinio nuorodą tekste, kad būtų matyti, jog tai yra kito autoriaus idėja.

Svarbiausia, visada nurodykite literatūros, idėjų, faktų ar išvadų, kurias įtraukėte į savo rašto darbą, šaltinį!!!

Informacija parengta pagal:

American Psychological Association. (2021). *Avoiding Plagiarism Guide*. <https://bit.ly/3OBmbZx>

Pavyzdys pateiktas iš:

Galkontas, A., Kazočiūnaitė, M., Grūnovienė, D., & Počkevičiūtė-Tarasovė, B. (2021). Farmakoteknikos studijų programos studentų mokymosi motyvacijos ypatumai. *Health Sciences*, 31(7), 62. <https://doi.org/10.35988/sm-hs.2021.223>